



# Ethiopië van hongerdictatuur naar rechtvaardig bestuur?

Sandra Galbusera





**MO\*papers** is een serie analyses die uitgegeven wordt door Wereldmediahuis vzw. Elke paper brengt fundamentele informatie over een tendens die de globaliserende wereld bepaalt. **MO\*papers** worden toegankelijk en diepgaand uitgewerkt.

**MO\*papers** worden niet in gedrukte vorm verspreid. Ze zijn gratis downloadbaar op [www.mo.be](http://www.mo.be). Bij het verschijnen van een nieuwe paper wordt een korte aankondiging gestuurd naar iedereen die zijn of haar e-mailadres bezorgt aan [mopaper@mo.be](mailto:mopaper@mo.be) (onderwerp: alert)

**Sandra Galbusera** is recentelijk afgestudeerd als antropologe (CADES, KUL). Voor haar masterthesis *Waiting for Marriage* verrichtte zij etnografisch veldwerk in een Amhaars dorp in het noordwesten van Ethiopië. Ze werkt momenteel als Senior Adviser Strategy bij Plan International Belgium en was eerder ook werkzaam voor Rikolto in Centraal-Amerika en diverse andere ngo's in België. Gelijke kansen, feminisme en mondiale rechtvaardigheid liggen haar nauw aan het hart.

Redactieraad **MO\*papers**: Lieve De Meyer (eindredactie), Rudy De Meyer (11.11.11), Gie Goris (MO\*), Gijs Justaert (Wereldsolidariteit), Emiel Vervliet (hoofdreductie MO\*papers).

Informatie: [mopaper@mo.be](mailto:mopaper@mo.be) of MO\*paper, Vlasfabriekstraat 11, 1060 Brussel  
Suggesties: [emiel.vervliet@telenet.be](mailto:emiel.vervliet@telenet.be)

Wereldmediahuis is ook uitgever van het printmagazine MO\*, de mondiale nieuwssite [www.MO.be](http://www.MO.be), en van de nieuwsbrief eMO\* (tweemaal per week). Verder organiseert de vzw MO\* lezingen en mondiale cafés.

Overname van de teksten is toegestaan mits toestemming van auteur en uitgever.



## INLEIDING

» “Bruggen bouwen, muren afbreken” is het constante refrein in de toespraken van Dr. Abiy Ahmed, de nieuwe eerste minister van Ethiopië. Hij spoort de mensen aan om elkaar te ontmoeten als landgenoten in plaats van als rivalen, over alle religieuze en etnische breuklijnen heen. Abiy Ahmed is als het ware de verpersoonlijking van de lappendeken die Ethiopië is. Zijn vader was moslim en Oromo, de etnische groep die meer dan een derde van de Ethiopische bevolking uitmaakt, maar decennialang gemarginaliseerd werd. Zijn moeder was Amha-

ra en orthodox christen. Bij haar huwelijk bekeerde ze zich tot de islam. Dr. Abiy zelf werd protestant en spreekt over “de idealen van liefde, vergeving en verzoening”. Kan hij Ethiopië op weg zetten naar interne vrede en meer rechtvaardigheid? Betekent zijn aantreden een keerpunt voor de eenheid van het land en leidt het tot een nieuw ontwikkelingsparadigma? Of blijft de etnische verdeeldheid en de politieke macht van de oude elites nog altijd te groot?

## NIEUW POLITIEK ELAN

» Begin oktober 2018 werd de Ethiopische premier Dr. Abiy Ahmed vrijwel unaniem – hij kreeg op één na alle stemmen – herverkozen als voorzitter van de coalitieregering van het *Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front*. Dat EPRDF is samengesteld uit het *Tigray People's Liberation Front (TPLF)*, de *Oromo People's Democratic Organization (OPDO)*, de *Amhara National Democratic Movement (ANDM)* en de *Southern Ethiopian People's Democratic Movement (SEPDM)*. De Oromo vertegenwoordigen meer dan een derde van de Ethiopische bevolking (van in totaal honderd miljoen) en de Amhara meer dan 25%. De Tigreërs maken slechts 6% van de bevolking uit, maar toch heeft het TPLF lang de lakens uitgedeeld, omdat het de controle had over de legerleiding, de veiligheidsdiensten en de vele overheids- en semi-overheidsbedrijven.

De herverkiezing van Abiy Ahmed na zijn eerste verkiezing in maart 2018 kan worden gezien als een bewijs van politieke steun voor zijn hervormingsagenda. Zijn herverkiezing vormde ook de aanleiding voor het installeren van een deels nieuw samengestelde regeringsploeg: twintig ministers, evenveel mannen als vrouwen en voor het eerst met Aisha Mohamed een vrouwelijke minister op de post van Defensie. Tegelijk wordt de charismatische leider op verschillende fronten op de proef gesteld. Met verzoenende taal en publieke optredens tegen het vroegere dictatoriale veiligheidsbeleid streeft hij naar meer *medemmer* of verbondenheid tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Maar sinds hij op 2 april

2018 werd ingezworen als nieuwe machthebber, waren er ook al meerdere keren dissidente stemmen te horen. Midden september nog keerden Oromojongeren zich tegen naburige etnische minderheidsgroepen en voerden een ware veldslag in de hoofdstad Addis Abeba. Er viel een dertigtal doden en gewonden te betreuren. Het is maar een van de vele beproevingen die het ministerieel regime van Ahmed moet trotseren.

De nieuwe politieke leiding in Ethiopië vormt nochtans een belangrijke factor voor het herstel van de stabiliteit in het land. In zijn openingsrede drukte de Ethiopische premier zijn visie als volgt uit: “*Laat ons er allemaal naar streven om een mature democratie te ontwikkelen. Laat ons ijverig werken om ons land uit de diepte van de armoede te halen. Laat ons racisme en onenigheid in ons land uitschakelen.*” (Hussein, 2018). De meeste waarnemers in Ethiopië en op het internationale toneel erkennen dat deze toespraak, en vele andere die erop volgden, werd onthaald op enthousiast applaus van het volk.

Het nieuwe politieke elan in Ethiopië is zonder meer hoopvol en toekomstgericht te noemen. Misschien eerder een detail maar van symbolisch belang was ook de recente terugkeer van mobiele data roaming na een maandenlang verbod omdat staatsbedrijf *Ethio Telecom* in de nasleep van interne onlusten de toegang tot sociale media in sterke mate had beperkt. De regering beschuldigde activisten immers van misbruik van de sociale media om aan te zetten tot protest tegen de regering.



## PARTICIPATIE VAN VROUWEN

› Tijdens mijn etnografisch veldwerk in Ethiopië kon ik zelf deze verandering in het politieke landschap vaststellen. Hoewel ik omwille van de permanente noodtoestand was gewaarschuwd om me niet in te laten met politiek, toonden de mensen om me heen spontaan hun enthousiasme over hun nieuwe leider. De boodschap van vertrouwen in de overheid heeft duidelijk ingang gevonden tot in de verste uithoeken van het Ethiopische platteland. Bij mijn veldwerk was ik ook persoonlijk getuige van de bijna kinderlijke vreugde en de oprechte waardering voor de woorden van hoop en vertrouwen van Dr. Abiy Ahmed aan jongeren en vrouwen. Zo bracht hij het bericht dat de regering met vastberaden toewijding zal trachten sneller werk te maken van betere vrouwenparticipatie. Het werd een toespraak in het openbaar zonder precedent in Ethiopische politieke kringen, waarbij hij zijn moeder huldigde en zijn vrouw bedankte: “Abiy

*Ahmeds speech beroerde alle juiste snaren. Een duidelijke intentieverklaring voor meer openheid en democratische verandering en om af te stappen van het autoritaire bewind uit het verleden.”*

Het Ethiopische volk kent niet alleen een paritair samengestelde regeringsploeg, maar is sinds 25 oktober ook trots op zijn eerste vrouwelijke president – trouwens het enige vrouwelijke staatshoofd op het hele Afrikaanse continent. De voormalige carrièrediplomate Sahlework Zewde (68) speelt als president voornamelijk een ceremoniële rol en premier Ahmed is de politieke machthebber, maar toch is zij het levend bewijs dat Ethiopië werk wil maken van de strijd voor gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Mevrouw Zewde zelf legde in haar parlementaire speech ook de nadruk op het werken aan duurzame vrede: “Ik roep jullie allen op om onze vrede te bewaren, in de naam van een moeder, die als eerste lijdt onder het ontbreken van vrede.”

## TRADITIE VAN AUTORITAIR BESTUUR

› De meeste Ethiopiërs zijn ‘fan’ van de nieuwe politieke leiding in hun land en dat staat eigenlijk in schril contrast met de gebeurtenissen van de voorgaande jaren. Begin dit jaar nog, half februari 2018, verraste het vrijwillig ontslag van voormalig premier Desalegn vriend en vijand. Zijn vertrek leidde onmiddellijk tot een nationale noodtoestand en onrust in het hele land. Zijn ontslag was bedoeld om politieke hervormingen door te voeren na drie jaar van protesten tegen de regering. Vooral in de regionale staten Oromia en Amhara was er sprake van etnisch opbod – sommigen hadden het zelfs over een nakende burgeroorlog – en dat leidde tot de dood van ten minste vijfhonderd demonstranten.

Historisch gezien kampt Ethiopië al decennialang met een gebrek aan veiligheid en openheid. Bovendien hebben de machthebbers de trieste faam dat ze hun politieke tegenstanders op een wreedaardige manier behandelen. En dat verklaart dan weer waarom Ethiopië ten prooi valt aan periodieke interne opstanden. Een van de ergste gevallen van onrust was de ‘Irrecha-slachting’ in Bishoftu op 2 oktober 2016. De politie gebruikte er royaal traangas en opende het vuur op een men-

senmassa tijdens het traditionele Oromofestival Irrecha. De meeste doden vielen door paniek, want mensen werden onder de voet gelopen en vielen in greppels. Ongeveer 50 tot 60 mensen werden gedood door politiekogels. Over het hele land werd de staat van beleg ingevoerd en volgde een algemene lockdown – maandenlang bleven de sociale media en internet geblokkeerd en religieuze en culturele evenementen kregen te maken met een autoritair opgelegd uitgaansverbod. Voor de meeste kritische politieke analisten was het duidelijk dat het regime de controle over het land verloren had. Bij mijn eerste aankomst in Ethiopië, begin april 2018, waren er nog altijd regelmatig terugkerende episodes van noodtoestand, waar pas begin juni 2018 een eind aan kwam.

Geconfronteerd met deze precaire situatie drongen verschillende donoren bij de regering aan op democratisering, eerbiediging van de mensenrechten en een decentralisering van de macht. Zo ook de Europese Commissie, die met ongeveer 230 miljoen euro per jaar 10% van de publieke hulp aan Ethiopië levert. Als we daar de bilaterale hulp van de lidstaten aan toevoegen, biedt de Europese Unie ongeveer 34% van de officiële hulp aan Ethiopië.



## TERECHTE HOOP OP BETERSCHAP OF TOCH SCEPTICISME?

» Ethiopië heeft een legendarische economische boom gekend. Sinds 2005 liet het land een hoge economische groei van gemiddeld 10% optekenen. Dat is een van de redenen waarom Ethiopië nu al het 'China van Afrika' wordt genoemd en er sprake is van het model van *Development State*, de zogenaamde 'democratische' ontwikkelingsstaat. Hoewel premier Ahmed al meermaals de wil heeft geuit om de democratische ruimte in zijn land te verbreden en de stabiliteit te versterken, blijven analisten en journalisten nogal terughoudend en sceptisch. Die gevoelens worden grotendeels aangewakkerd door de recente aankondiging van institutionele her-

vormingen en de privatisering van staatsbedrijven als Ethiopian Airlines. Die maatregelen houden immers ernstige risico's in voor de geroemde economische groei. Abiy Ahmed en zijn regering zouden de kracht en gevolgen van de buitenlandse concurrentie onderschatten en geen oog hebben voor het feit dat het huidig ontwikkelingsmodel niet iedereen ten goede komt. Uit een recent rapport van de Wereldbank blijkt immers dat, hoewel Ethiopië de voorbije tien jaar een economische groei van twee cijfers registreerde, nog altijd 33% van de geschatte 102 miljoen Ethiopiërs onder de armoedegrens leeft.

## PANAFRIKANISME EN ETHIOPIAWINET

» Sinds hij het voor het zeggen heeft, maakte premier Ahmed verschillende toespelingen op Ethiopiawinet, Amhaarse voor de Engelse term Ethiopianness. Dat maakt hem razend populair. In zijn inaugurale rede noemde hij Ethiopiawinet een bijzondere morele waarde waar de Ethiopiërs trots op zijn: *“Wat betreft onze buitenlandse betrekkingen: ons land is de bakermat van het panafrikanisme, de oprichter en de zetel van de Afrikaanse Unie, de oprichter van veel toonaangevende internationale organisaties en een land dat een belangrijke rol speelt in regionale, continentale en wereldwijde aangelegenheden. Ons beleid dat is gebouwd op gemeenschappelijk belang en gemeenschappelijk voordeel, willen we versterken en voortzetten. Met onze Afrikaanse broeders in het algemeen en met onze burens in het bijzonder, zullen we zij aan zij staan in zowel tijden van moeilijkheden als tijden van geluk.”* (Hussein, 2018).

Het Afrikaanse rolmodel van Ethiopië is ingebed in het panafrikanisme. Vanuit historisch oogpunt kent de ideologie van

het panafrikanisme momenteel al haar derde fase. In feite is deze beweging ontstaan uit de antislavernijbeweging en geleidelijk aan uitgegroeid tot een filosofie van 'Afrika voor de Afrikanen.' De term *Ethiopianness* verscheen al in de *Kibre Negest* (De glorie van de koningen), een tekst van een anonieme auteur over koningin Sheba's bevalling van haar kind Menelik en over de Ark van het Verbond in Ethiopië.

*Ethiopiawinet* is inmiddels een populair begrip dat berust op het verenigende karakter van de Ethiopische identiteit en de nationale trots. Enkele constituerende elementen daarvan zijn Addis Abeba als diplomatieke hoofdstad van de Afrikaanse Unie, de terugkeer van de Ethiopische diaspora en de talloze toeristen en zakenlui die ten zeerste de kwaliteit van *Ethiopian Airlines* waarderen. Bovendien speelt het feit dat Ethiopië nooit werd gekoloniseerd ook een rol in het debat over de versterking van de democratie en de eerbiediging van de mensenrechten.



## NA ZES MAANDEN PROEFTIJD KOMT HET MOMENT VAN DE WAARHEID

Dr. Abiy Ahmed is aangesteld door de coalitieregering en dus niet democratisch verkozen door de Ethiopische kiezers zelf. Het regerende *Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front* (EPRDF) zwaait al 27 jaar de scepter in het land. Vroeg of laat zal er een eind komen aan Abiy's wittebroodsweken. De Ethiopische bevolking koestert hoge verwachtingen. Sommige aangekondigde democratische en institutionele hervormingen zijn zonder meer historische transformaties te noemen, die tot een paradigmaverschuiving kunnen leiden als ze worden uitgevoerd. De beloften kunnen uitkomen zolang de algemene steun van het publiek blijft bestaan. Pas in 2020 zijn er algemene verkiezingen en zal de Ethiopische stemgerechtigde burger de kans krijgen om mee richting te geven aan de huidige politieke verschuivingen.

Volgens sommigen kan Abiy echter niet overtuigen met een strategische aanpak om de dringendste uitdagingen te counteren en dreigt hij zo het momentum te verliezen. Zijn hervormingen zijn pas geloofwaardig met een sterke coalitieregering, terwijl het EPRDF meer dan ooit verdeeld en in diskrediet is geraakt. Anderen menen veeleer dat het glas halfvol is

en dat Abiy's prestaties tot nu toe kunnen tellen: 1 miljard dollar directe begrotingssteun van de Wereldbank, zijn belofte van vrije en eerlijke verkiezingen in 2020 en vooral de herhaalde belofte dat de hervormingen tot elke prijs blijven doorgaan. Wat beide groepen echter verontrust, is het uitblijven van een beleidsvisie op lange termijn. Dr. Abiy blijft zich hullen in een mysterieuze mist over de richting die hij met zijn centralistisch 'Ethiopianism' uit wil. Dat strookt niet met het streven naar gedecentraliseerd zelfbestuur dat diverse groepen demonstranten eisen. En welke economische liberalisering heeft hij in gedachten? Wat moet de rol van de staat zijn? Komt er een privatisering van de gronden of niet?

Wat er ook van zij, iedereen is het erover eens dat de verkiezingen van 2020 nu moeten worden voorbereid. Meer dan eens klinkt de roep om een nieuwe nationale politieke partij die een waardig democratisch alternatief kan bieden voor het regerende EPRDF. En het allerbelangrijkste lijkt de grondwetswijziging die vele Ethiopiërs – fans van *medemmer* – noodzakelijk achten voor echte democratische hervormingen.

### Professor G.J. Abbink: "Politiek leiderschap met oog voor de noden van zijn volk"

G.J. Abbink is hoogleraar *Governance and politics in Africa* en werkzaam bij het Afrika Studiecentrum in Leiden (Nederland). In een interview blikt hij terug op ruim zes maanden leiderschap van eerste minister Abiy Ahmed.

Er zijn zonder meer ongekende veranderingen op te tekenen in Ethiopië. Bij de grote meerderheid van de bevolking bestaat er hoop op een betere toekomst. De sfeer is er sterk veranderd. Er is de enorme goodwill om te werken aan sociale, economische en psychologische veranderingen die iedereen nodig vindt, binnen de regerende partij EPRDF die nu uit vier veel lossere partijen bestaat, maar ook daarbuiten. De grote vraag blijft of deze veranderingen voldoende verankerd

worden in de Ethiopische wetgeving en in de institutionele praktijk. De Ethiopische overheid heeft alleszins aangekondigd dat dergelijke voorstellen voor vernieuwing op veel terreinen in de maak zijn.

Ook de privésector krijgt hierin meer plaats. Zijn dynamiek kan staatsbedrijven vernieuwen en economisch succesvoller laten zijn. Ook de zeer succesvolle luchtvaartmaatschappij Ethiopian Airlines zal worden opengesteld voor buitenlandse participatie, hoewel dit in haar geval niet zo nodig lijkt, gezien haar succes. In het algemeen zal de toegang van buitenlandse spelers tot de Ethiopische markt vergroot worden: een zegen voor het verkrijgen van buitenlandse deviezen, maar ook een risico op het lak van sociale en ecologische regulering.





Een van de belangrijkste succesfactoren in deze grote veranderingen vormt de sterke persoonlijkheid en kundigheid van leider Abiy Ahmed. Als een teamspeler zet hij stap voor stap het veranderingstraject door op een positieve manier. Een consolidatie hiervan zal pas na één of zelfs twee jaar zichtbaar worden.

Onrustwekkend zijn dan weer de etnisch geïnspireerde onlusten en de onderliggende reactionaire stuiprekkingen. Sommigen menen dat Abiy risicovol heeft gehandeld door de voormalige opposanten van het EPRDF (onder leiding van de Tigrese etnische minderheid) uit te nodigen om uit ballingschap terug te keren. Het moet van beide kanten komen. Veel jonge Oromo duwen hun eigen OLF-agenda door en dat is zeer tegen de zin van de meer gematigde Ethiopiërs die kiezen voor een eengemaakt Ethiopië van medemmer (= optellen; samenvoegen). Dit model van 'etnisch empowerment' hebben de Ethiopiërs 'te danken' aan hun vorige grote man, voormalig premier Meles Zenawi (1991-2012). Het lijkt zelfs een heuse business te zijn geworden, waarbij nieuwe lokale elites zich als het ware in hun etnische identiteit hebben genesteld en lokale macht van de woreda's (lokale districten) claimen voor eigen positie en vaak gewin. Die conflicten zetten momenteel een domper op het betoog van 'vrede, liefde en hoop', maar dat wil niet zeggen dat de hervormingsagenda niet wordt doorgezet. Het komt erop aan dat eerste minister Abiy Ahmed de claims van diverse perifere en gemargina-

liseerde groepen, alsmede van de vele werkloze jongeren, in de loop van de tijd kan inlossen.

En dan is er nog de rol van de diaspora, voornamelijk uit de VS, die vaak denkt dat deze hervormingen vooral gebeuren door hun niet-aflatende kritiek. Dat is maar ten dele correct, want de dynamiek van verzet en hervorming speelt zich immers eerst en vooral in Ethiopië zelf af.

Op het vlak van het buitenlands beleid zet Abiy in op het herstel van diplomatieke relaties tussen staten in de regio. De ene doet het af als "Abiy doet zaken met een tiran", verwijzend naar de Eritrese president Isaias die in zijn eigen land een repressief bewind handhaaft. Hoe dan ook zorgt de vrede-stoening tussen de historisch sterk verwante buurlanden Ethiopië en Eritrea voor relatieve rust aan de grens en een herstel van de sociale en economische betrekkingen. En Abiy heeft zich ook actief getoond in andere regionale conflicten, bijvoorbeeld in Zuid-Soedan, in de relatie Eritrea-Dji-boeti en de problemen rond Somalië.

Met de verkiezingen van 2020 in het vooruitzicht is de voortgaande politieke 'omwenteling' zeker een goede zaak voor de Ethiopische bevolking. Anderhalf jaar om hervormingen door te voeren tot aan 2020, zal echter een precair korte tijd zijn om de duurzaamheid ervan in te schatten. Wellicht wordt een coalitieregering de beste optie, waarbij de grootste partijen een lijstverbinding behouden in functie van de nationale stabiliteit.

## Literatuur

- Abbink, J. (2017a). *A Decade of Ethiopia: Politics, Economy and Society, 2004–2016*. Leiden and Boston: Brill. 253 pp.
- Abbink, J. (2017b). Paradoxes of electoral authoritarianism: The 2015 Ethiopian elections as hegemonic performance. *Journal of Contemporary African Studies*, 35(3), 303-323.
- Abdur, R. A. S. (2017). Ethiopia restricts internet access amidst new protests, on Africa News, Accessed 30 April 2018, retrieved from <http://www.africanews.com/2017/12/12/ethiopiarestricts-internet-access-amidst-new-protests/>
- Africa News, (2018, May 24). Ethiopia opens telecoms sector to limited competition Accessed on 28th of May 2018, retrieved from <http://www.africanews.com/2017/12/12/ethiopiarestricts-internet-access-amidst-new-protests/>
- Africa Research Bulletin (2017). Ethiopia: Economic Growth 'Not Benefiting All'. (2017). *Africa Research Bulletin: Economic, Financial and Technical Series*, 54(9), 21851C-21852A. <https://onlinelibrary-wiley-com.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/doi/epdf/10.1111/j.1467-6346.2017.07929.x>



- Clapham, C. (2018). The Ethiopian developmental state, *Third World Quarterly*, 39:6, 1151-1165, DOI: 10.1080/01436597.2017.1328982
- Cohen, R. (1993). "Human Rights in Africa: Cross-cultural Perspective", *Human Rights Quarterly* 15(2), 459-61
- Einashe, I. (2016). Ethiopia in crisis, closes down news: The Oromo people use traditional clothing as a symbol of resistance and it is costing them their lives. *Index on Censorship*, 45(4), 32-35.
- Eshete, Z. (2018). Ethiopia: Time for a Paradigm Shift (Part 2) Aigaforum. Accessed 30 April 2018, retrieved from <http://aigaforum.com/articles/Ethiopia-time-for-a-paradim-shift-part2.pdf>
- Ethiopia's new PM Abiy Ahmed takes office on April (2018, April 2) Africans Press, Accessed 30 April 2018, picture retrieved from <https://africanspress.org/2018/04/02/ethiopias-new-pm-abiy-ahmed-takes-office-on-april-2/>
- Ethiopian News Agency, ENA (2018). Accessed 30 April 2018, retrieved from <http://www.ena.gov.et/en/index.php/politics/item/4356-ethiopia-paradigm-in-shiftingdecolonization-to-fight-against-poverty>; Accessed 30 May 2018, retrieved from <https://www.ena.et/en/2018/05/30/ethiopian-diaspora-in-north-america-support-reforms-intheir-country/>
- Ethiopian Reporter (2018). Accessed 30 April 2018, retrieved from <https://www.thereporterethiopia.com/index.php/>
- European Commission (2018). Ethiopia. Accessed on 28th of May 2018, retrieved from [https://ec.europa.eu/europeaid/countries/ethiopia\\_en](https://ec.europa.eu/europeaid/countries/ethiopia_en)
- Fanon, F. (1961). "The Pitfall of national consciousness" in *The Wretched of the earth*. Paris: Grove Press. p.149.
- Fantini, E. & Puddu, L. (2016). "Ethiopia and International Aid: Development Between High Modernism and Exceptional Measures." In *Aid and Authoritarianism in Africa: Development without Democracy*, edited by Tobias Hagmann and Filip Reyntjens, 91-118. London: Zed Books.
- Feyissa, D. (2012) "Aid Negotiation: The Uneasy 'Partnership' Between EPRDF and the Donors." *Journal of East African Studies* 5 (4), 788-817. doi:10.1080/17531055.2011.642541c. Final Paper SOE07A Economic Anthropology 14 | Page Sandra Galbusera, 10121984
- Goris, G. (2017, September 26). Minister De Croo noemt overheidsbudget voor ontwikkeling verouderd en (bijna) niet relevant. In *Mo\**, Accessed on 28th of May 2018, retrieved from <https://www.mo.be/analyse/minister-de-croo-noemt-zijn-beleidsdo-main-verouderd-en-bijnaniet-relevant>
- Hussein H. (2018, April 3) Full English Transcript of Ethiopian Prime Minister Abiy Ahmed's Inaugural Address, OPride.com, Accessed on 30th of April 2018, retrieved from <https://www.opride.com/2018/04/03/english-partial-transcript-of-ethiopian-prime-minister-abiyahmeds-inaugural-address/>
- Lefort, R. (2012). "Free Market Economy, 'Developmental State' and Party-State Hegemony in Ethiopia: The Case of the 'Model Farmers'." *Journal of Modern African Studies* 50(4), 681-706. doi:10.1017/S0022278X12000389
- Lefort, R. (2010). "Powers – mengist – and peasants in rural Ethiopia: the post-2005 interlude." *Journal of Modern African Studies* 48(3), 435-460. doi:10.1017/S0022278X10000297.
- Lefort, R. (2016, November). Ethiopia's crisis: Things fall apart: will the centre hold? Accessed on 30th of May, retrieved from <https://www.opendemocracy.net/ren-lefort/ethiopia-s-crisis>
- Lemma, S. (2018, April 2). Abiy Ahmed Ali sworn in as Ethiopia's new prime minister. Accessed on 26th of May, retrieved from <https://www.opride.com/2018/04/02/abiy-ahmed-ali-sworn-in-asethiopias-new-prime-minister/>
- Sleuwagen, L. (n.d.). *Transforming Economic Growth in Ethiopia: Achieving Middle-income Status by 2025*. Smith, D. (2017). *A Decade of Ethiopia: Politics, Economy and Society, 2004-2016*. Africa Today, 64(1), 102-103.
- Tadesse, T. (2011). Foreign aid and economic growth in Ethiopia. IDEAS Working Paper Series from RePEc, IDEAS Working Paper Series from RePEc, 2011.





## REEDS VERSCHENEN MO\*PAPERS

### 2018

- dec 2018: Ethiopië van hongerdictatuur naar rechtvaardig bestuur? (*Sandra Galbusera*)
- dec 2018: Het einde van aids is een gevaarlijke fata morgana (*Sander Spanoghe*)
- sep 2018: Van simpele Millenniumdoelen naar warrige Duurzame Ontwikkelingsdoelen (*Jan Vandemoortele*)
- jun 2018: Is er een nieuwe schulden crisis op komst? (*Jan Van de Poel en Emiel Vervliet*)
- jun 2018: Seksmigratie als deel van de overlevingseconomie in Nigeria (*Sophie Samyn*)
- mei 2018: De rol van de privésector in de ontwikkeling: brandstof en motor tegelijk? (*Melanie Schellens*)

### 2017

- dec 2017: Saoedi-Arabië: revolutie van bovenaf (*Bart Peeters*)
- nov 2017: Als je geschoren wordt, moet je stilzitten - Hoe de financiële sector mobiliseert tegen een Europese transactietaks (*Lisa Kastner*)
- okt 2017: Besparingsbeleid vergroot ongelijkheid, ontwikkeling vereist echte investeringen (*UNCTAD*)
- mei 2017: Beschikt Rusland werkelijk over een gaswapen? (*James Henderson*)
- mei 2017: Armoede is de echte oorzaak van honger, agro-ecologie de oplossing (*Esmeralda Borgo*)
- jan 2017: Waarom is Oeganda militair zo actief in de regio van de Grote Meren? (*Martijn Engels*)

### 2016

- dec 2016: 25 jaar Belgische multilaterale samenwerking Kan een kleine speler groot worden in multilateraal verband? (*Kris Panneels*)
- dec 2016: De multilaterale ontwikkelingssamenwerking. Wat we samen doen, doen we beter? (*Kris Panneels*)
- okt 2016: De strijd om de Europese ontwikkelingsbudgetten (*Dirk Brems en Sarah Hulsmans*)
- jul 2016: Herverdelingssamenwerking (*Gorik Ooms*)
- mei 2016: Humanitaire hulp voor deze tijd? (*Overseas Development Institute*)
- apr 2016: Buen vivir: Komt het goede leven uit Zuid-Amerika? (*Eduardo Gudynas*)
- mar 2016: De EU als "ontwikkelingsland", De universele ontwikkelingsagenda van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in het Europees beleid (*Dirk Brems en Julie Lamsens*)
- mar 2016: Europa redden door de democratie te herstellen (*Stephen Bouquin en Karin Verelst, Thomas Fazi*)
- feb 2016: Anno 2016 is ontwikkeling niet meer wat ze is geweest (*Emiel Vervliet*)
- jan 2016: De stille revolutie van sociaal ondernemers, Sociaal ondernemerschap als nieuwe benadering voor internationale solidariteit? (*Fons van der Velden en Pol De Greve*)

### 2015

- nov 2015: Het ei van Columbus voor ontwikkelingssamenwerking? (*Dirk Brems en Tina Tindemans*)
- okt 2015: Textielarbeidsters hebben sociale bescherming nodig (*Sarah Vandoorne*)
- okt 2015: De twijfelachtige kleuren van groen geld (*Gert Van Hecken en Kahlil Baker*)
- sep 2015: Zijn de opkomende landen nu gevestigde machten? (*Dries Lesage, Stijn Sintubin, Ng Sauw Tjhoi, Laurent Delcourt, Jef Van Hecken, Karin Debroey, Lien Verpoest*)
- apr 2015: Moeten kernwapens gewoon verboden worden? (*Tom Sauer*)
- apr 2015: Een TTIP van sluier: meer vrijhandel dient de winst, niet de mensen (*Emiel Vervliet*)
- jan 2015: De ontwikkelingssamenwerking voorbij? (*Marcus Leroy*)

### 2014

- december 2014: Wet breekt nood, Toekomst voor rondtrekkende veehouders in Afrika? (*Koen Van Troos*)
- november 2014: #LuxLeaks (*Kristof Clerix / ICIJ*)
- oktober 2014: Nog steeds gelukkig getrouwd? Een gouden bruiloft in de ontwikkelingssamenwerking (*Gijs Justaert*)
- juli 2014: Wordt de geopolitieke kaart van het Midden-Oosten hertekend? (*David Crikemans*)
- juni 2014: We zijn allemaal verschillend. U ook? (*Rachida Lamrabet*)
- mei 2014: Gouden tijden voor de rijken? (*Paul Krugman*)
- apr 2014: Kunnen voorbehoedmiddelen de wereld redden? (*Simon Calcoen*)
- mrt 2014: Gaan de groeilanden een diepe duik tegemoet? (*Pierre Salama*)
- feb 2014: Buitenlandse berichtgeving is dood, leve de mondiale journalistiek? (*Gie Goris*)
- feb 2014: Is Afghanistan klaar voor 2014? (*Thomas Ruttig*)
- jan 2014: Ligt Pakistan op het Arabisch schiereiland? (*Bruno De Cordier*)

### 2013

- dec 2013: Schept microkrediet slechts een illusie van ontwikkeling? (*Milford Bateman en Ha-Joon Chang*)
- sep 2013: Kan Afrika zijn ontwikkeling zelf financieren uit hogere belastingopbrengsten? (*Mick Moore*)
- jun 2013: Is uw gsm goud waard?
- apr 2013: Wat weten we (niet) over het geweld in Oost-Congo? (*Koen Vlassenroot, Steven Spittaels, Kris Berwouts en Nadia Nsayi*)
- apr 2013: Bestaan de Zapatisten nog? (*François Hautart*)
- feb 2013: Kan rijst West-Afrika voeden? (*Saartje Boutsen en Jan Aertsen*)
- feb 2013: Hoe komt het dat Afrika de Millenniumdoelstellingen niet haalt? (*Dimitri Van den Meerssche*)



## 2012

- okt 2012: Genetisch gewijzigd voedsel als oplossing voor het hongereprobleem? (*Hielke Van Doorslaer*)
- sep 2012: Kan zwart-Afrika voedselzekerheid bereiken? (*UNDP*)
- sep 2012: What is the Rise of South-South relations about? (*Sanoussi Bilal*)
- apr 2012: Hoe inclusief is onze ontwikkelingssamenwerking? (*PHOS*)
- mar 2012: Brengen verkiezingen meer democratie in Congo? (*Mieke Berghmans en Nadia Nsayi*)
- mar 2012: Wat na Busan? (*Bert Jacobs*)
- mar 2012: Kan de politiek de ontwikkelingssamenwerking redden? (*Alex Duncan en Gareth Williams*)
- feb 2012: Wordt het precariaat een nieuwe sociale klasse? (*Guy Standing*)
- feb 2012: Waarheen met de revoluties in Egypte en Syrië? (*Brigitte Herremans, Pieter Stockmans en Majd Khalifeh*)

## 2011

- nov 2011: Kan armoede overwonnen worden? (*Abhijit Vinayak Banerjee en Esther Duflo*)
- nov 2011: Is India goed bezig? (*Jean Drèze en Amartya Sen*)
- nov 2011: Een keerpunt voor sociale bescherming wereldwijd? (*Gijs Justaert en Bart Verstraeten*)
- okt 2011: Heeft ontwikkelingshulp zijn tijd gehad? (*Marcus Leroy*)
- okt 2011: 7 billion: development disaster or opportunity? (*Hania Zlotnik and Fred Pearce*)
- sep 2011: Erkenning van de Palestijnse staat: een game changer? (*Brigitte Herremans*)
- jun 2011: Een uitweg uit de nieuwe voedselcrisis? (*Saartje Boutsen*)
- mei 2011: Is het einde van de bevolkingsgroei werkelijk in zicht? (*Ronald C. Schoenmaeckers*)
- apr 2011: Waarom gelijkheid beter is voor iedereen (*Richard Wilkinson en Kate Pickett*)
- mar 2011: Welke toekomst voor de ontwikkelingssamenwerking? (*Nemat Shafik*)
- feb 2011: Realiteit of mythe? Minerale rijkdom als motor van het geweld in het oosten van Congo (*Rachel Perks en Koen Vlassenroot*)

## 2010

- dec 2010: Heeft Congo kans van slagen? (*Tom De Herdt, Kristof Titeca en Inge Wagemakers*)
- nov 2010: Heeft de crisis het draagvlak van ontwikkelingssamenwerking ondermijnd? (*Tom De Bruyn & Ignace Pollet*)
- nov 2010: De laatste energiecrisis? Betekent piekolie het einde van de homo Petroliensis? (*Elias Verbanck*)
- sep 2010: Wat doet China in Afrika en Latijns-Amerika? (*John Vandaele & Marc Vandepitte*)
- sep 2010: De millenniumdoelstellingen: wachten op de grote doorbraak? (*Lonne Poissonnier & Rudy De Meyer*)
- jun 2010: Hoe goed zijn Brazilië, China en India in armoedebestrijding? (*Emiel Vervliet*)
- mei 2010: Why is poverty a human right crisis? (*Irene Khan and Steven Vanackere*)
- mei 2010: Wat is nu eigenlijk goed bestuur? (*Emiel Vervliet*)
- apr 2010: Is er Apartheid in het Heilige land? (*Korneel De Rynck*)
- mar 2010: Water zonder grenzen? Het regionaal belang van het Afghaanse water (*Benjamin Sturtewagen*)
- feb 2010: Wat met de Cubaanse revolutie na Fidel Castro? (*Marc Vandepitte*)
- feb 2010: Leidt klimaatverandering tot oorlogen? (*Harald Welzer en Jamie Shea*)
- jan 2010: Mogen we nog dieren eten in tijden van klimaat- en voedselcrisis? (*Jonathan Safran Foer en Louise Fresco*)

## 2009

- nov 2009: Spionage in het hart van Europa? (*Kristof Clerix*)
- nov 2009: Hebben de ngo's hun ziel verkocht aan de minister van Ontwikkelingssamenwerking? (*Jean Reynaert en Patrick Develtere*)
- okt 2009: Chaos in Afghanistan en Pakistan? (*Ahmed Rashid en Jef Lambrecht*)
- sep 2009: De 'Gele Reus' in ademnood? (*Samia Suys*)
- sep 2009: Is ontwikkelingshulp verantwoordelijk voor de armoede in Afrika? (*Dambisa Moyo en Kumi Naidoo*)
- jul 2009: Is dit de nieuwe kolonisering? (*International Food Policy Research Institute, The Economist, vertaling Emiel Vervliet*)
- jun 2009: Kan de G20 de wereld redden? (*Emiel Vervliet*)
- apr 2009: Hoezo, vrije meningsuiting? (*Ruddy Doom en Sofie Van Bauwel*)
- mar 2009: Hebben financiële speculanten 120 miljoen mensen honger laten lijden? (*Peter Wahl, vertaling en samenvatting door Emiel Vervliet*)
- mar 2009: What is the status of human rights in Iran? (*Shirin Ebadi*)
- feb 2009: Hoe zien wij Gaza? (*Ruddy Doom en Simone Korkus*)



## 2008

- dec 2008: Wat is waardig werk? (*Emiel Vervliet*)
- nov 2008: Betalen de armen de prijs van een slecht beleid? (*Saar Van Hauwermeiren*)
- okt 2008: Hoeveel armen zijn er nu eigenlijk? (*Emiel Vervliet*)
- okt 2008: Blinkt alle goud? (*Catapa*)
- jul 2008: Door welke lens kijken wij naar China? (*Kristof Decoster*)
- jun 2008: Heeft Congo iets aan zijn mijnen? (*Raf Custers*)
- jun 2008: Wie zorgt er voor een échte groene revolutie? (*Jan Aertsen en Dirk Barrez*)
- mei 2008: Kan onverschilligheid dodelijk zijn? (*Forum for African Investigative Reporters, vertaling en samenvatting: Emiel Vervliet*)
- mar 2008: Levert de traditie de oplossing? (*Bert Ingelaere*)
- feb 2008: Kunnen boeren de wereld redden? (*Saartje Boutsen*)
- jan 2008: Neemt de inkomensongelijkheid in de wereld toe of af? (*Emiel Vervliet*)

## 2007

- dec 2007: Waar de kassa altijd rinkelt? (*Internationaal Vakverbond, vertaling: Emiel Vervliet*)
- dec 2007: Is er leven na Kyoto? (*Simon Calcoen, Peter Tom Jones, Edith Vanden Brande en Alma De Walsche*)
- okt 2007: Zijn de EPA's levensgevaarlijk? (*Marc Maes*)
- sep 2007: Ligt de Afrikaanse hemel in Barcelona? (*Roos Willems, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Hoe erg is het klimaat eraan toe? (*IPCC, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Redt de minister van Financiën het klimaat? (*Aviel Verbruggen, vertaling: Emiel Vervliet*)
- jun 2007: Viva el populismo? (*Emiel Vervliet en Alma De Walsche*)
- mar 2007: Veertig jaar bezetting - Hoe lang nog? (*Ludo De Brabander & Brigitte Herremans*)

Al deze MO\*papers kunnen gratis  
gedownload worden op [www.MO.be/papers](http://www.MO.be/papers)

